

Huishoudelijk afval in Venray 01
publicatieversie
VVD-Venray / Theo Swinkels 14 april 2021

Inleiding

Afval is geen sexy onderwerp. We hebben er dagelijks mee te maken maar het krijgt (te) weinig aandacht van de overheid, de politiek maar ook van de bevolking. Het leeft onvoldoende. Dat is onterecht, het afvalprobleem wordt alleen maar groter en duurder. Achter de schermen wordt er veel nagedacht, onderzocht en gepubliceerd. Neem een uurtje van je tijd en voer zoektermen in (zoals afvalinzameling, afvalscheiding, afvalproblemen, afvalinnovaties) en ik verzeker je, er komt heel veel informatie voorbij. Eer je het weet word je in de afvalvraagstukken meegezogen. Alle gegevens uit bronnen in deze notitie vind je heel eenvoudig via het internet.

Wat wil ik met deze notitie bereiken?

De Gemeenteraad van Venray heeft ingestemd (alleen de VVD-Venray stemde tegen) met een nieuw systeem van het inzamelen van huishoudelijk afval. Dit wordt medio 2022 ingevoerd en wordt momenteel tot op uitvoeringsniveau uitgewerkt. De VVD-Venray volgt dit dossier kritisch en waar er nog verbeteringen zijn te bereiken zal zij deze bepleiten. In deze notitie voor de steunfractie van de VVD-Venray wil ik de leden kort bijpraten, informeren, analyseer ik de huidige situatie en kom ik met een voortgangsvorstel. In de titel staat volgnummer 01. Het zou zo maar kunnen dat er op een later tijdstip een of meerdere vervolgnottities komen. Veel leesplezier!

Begrippenkader

Bronscheiding	elke inwoner scheidt het eigen afval (wordt opgehaald of naar verzamelpunt gebracht)
Nascheiding	restafval en PMD gaat samen in één zak of container en in de afvalfabriek gescheiden
GFT; GFE en GFT+E	GFT; groente-, fruit en tuinafval (vooral voor tuineigenaren) GFE; groente-, fruit- en etensrestenafval (vooral voor mensen zonder tuin) GFT+E; combinatie GFT en GFE
PMD of PBD	PMD; plastic, metaal en drinkpakken PBD; plastic, blik en drinkpakken (minder gebruikte afkorting) PMD of PBD wordt door en voor elkaar gebruikt
Papier, glas en textiel	Papier, glas en textiel wordt overal apart ingezameld,
Incontinentie-materiaal	Incontinentiemateriaal; wordt bijna overal apart ingezameld, meestal via brengpunten
Klein chemisch afval	Klein chemisch afval (verf, batterijen etc); inzameling gaat doorgaans via brengpunten, ook in winkels
Restafval	wat niet (thuis) gescheiden wordt krijgt het label restafval
Buurtverzamel-punten	brengpunt in de buurt voor bepaalde soorten afval
ASL	Afval Samenwerking Limburg; alle Limburgse gemeenten behalve Mook en Middelaar.

Algemene informatie over huishoudelijk afval.

Al het huishoudelijk afval komt uiteindelijk bij de afvalverwerker terecht. Het wordt daar per soort verwerkt. Als soorten kennen we plastic, metaal, drankkartons, papier, glas, incontinentiemateriaal, groente-, fruit- en etensresten, tuinafval en restafval. In deze notitie gaat het vooral over deze voornoemde soorten. Voor andere soorten afval zoals batterijen, chemische stoffen, verf, bouwafval en overig grof afval zijn er aparte afgifte of ophaalmogelijkheden, denk hierbij aan winkels of de gemeentelijke milieustations.

De afvalinzameling in Nederland kent twee hoofdstromen; **bronscheiding en nascheiding**. Hoe dan ook, het afval komt bij de afvalverwerkende bedrijven terecht. Daar kent Nederland er een aantal van. Deze **afvalbedrijven** hebben een eigen keuze gemaakt in de soort scheidingsinstallaties. Niet elk afvalbedrijf dat geschikt is voor bronscheiding is dus geschikt voor nascheiding of andersom. Per saldo wordt er altijd verwerkt (verbrand, gecomposteerd, recycling per soort etc)

Het **afvalinzameling** start bij huishoudens. Daar waar de afvalverwerking meer centraal gebeurt heeft elke gemeente een eigen (visie op het) verzamelstelsel. Bij de gemeenten die kiezen voor nascheiden is dit meer uniform, bij gemeenten die kiezen voor bronscheiding zien we een grotere diversiteit. Alle gemeenten worstelen met het vraagstuk hoe de inzameling moet worden opgepakt. Hoe krijg je de beste resultaten, de meeste service voor de inwoners tegen een zo laag mogelijke prijs? Uit literatuur en uit de rondvraag langs onze buurgemeenten blijkt dat men overal problemen ervaart en ongeveer om de tien tot twintig jaar denkt deze op te lossen met een ander inzamelingsstelsel. Zo stopt de ene gemeente met haar stelsel terwijl een andere buurgemeente dit stelsel juist weer overneemt. Er wordt graag naar de burens gekeken maar niet zo snel van elkaar geleerd. Gelukkig zoeken gemeenten steeds meer samenwerking, soms met afvalverwerkers en komen zo tot een meer eenduidige aanpak. Hier zie je een voorsprong bij de gemeenten die kiezen voor nascheiding. Zij moeten immers aan kunnen haken bij de juiste afvalverwerkers.

De **kosten** voor de afvalinzameling en verwerking zullen de komende jaren meer dan gemiddeld stijgen. Bijna overal lopen de meerjarencontracten af en bij nieuwe prijsonderhandelingen kan men niet om de strengere milieueisen heen. Afvaldumpen elders in de wereld is niet meer ethisch verantwoord zo niet onmogelijk geworden. Tot voor kort was nascheiden duurder dan bronscheiden. Door innovatie van de sorteermachines in de afvalverwerkende fabrieken van de nascheiders is er veel meer machinaal mogelijk geworden, kan er beter en goedkoper gescheiden worden. Bronscheiden blijft, mits je dit goed doet, altijd goedkoper. Maar dat is ook meteen het grootste probleem. Dat lukt nergens goed. Er worden veel fouten gemaakt en voor burgers is het onmogelijk om elk soort afval goed te onderscheiden. Dus theoretisch moet je vanuit kosten oogpunt kiezen voor bronscheiding maar in de praktijk valt de keuze anders. Daarom zie je sinds een aantal jaren een sterke stijging in het aantal gemeenten dat kiest voor nascheiden, niet alleen in de grote steden maar ook op het platteland. Er zit nog een rem op kiezen voor nascheiding omdat er gewoon te weinig capaciteit aan deze specifieke afvalverwerking is. Bij het kostenaspect moeten de bijkomende kosten zoals het onderhouden van inzamelstations, een gedifferentieerd ophaalsysteem, het opruimen van zwerfafval (ook na de inzamelronde), toezicht en handhaving natuurlijk meegenomen worden. Met name bronscheiding vraagt een grotere investering van de gemeente zelf. Om die reden is een keuze voor bronscheiding een keuze waar je jarenlang aan vast zit.

2.

Wat vinden de **burgers** er eigenlijk van? Hoe loopt de **communicatie** met de burger?

Wat in mijn zoektocht opvalt. Er wordt vooral over inzamelen en verwerken gedacht. Veel minder aandacht is er voor het serviceniveau voor de gebruikers die er per saldo ook voor betalen. Ik lees veel over kritiek op burgers die het allemaal fout doen en bewust verkeerd dumpen maar heel weinig over de manier waarop je de burger betrokken krijgt. Een enkele gemeente (Mook en Middelaar) heeft zich gewaagd aan een peiling onder de burgers. Gemeenten die overstapten naar het nascheidingssysteem geven allemaal aan dat dit de enigste manier is om weer betere service te bieden aan de burgers want de burger begrijpt andere vormen van ophalen toch nooit. In Arnhem hield men onlangs een referendum met de vraag of de brengpunten voor restafval (in elke straat gelegen) nu wel of niet moesten blijven. Uitslag; lage opkomst en een ongeveer gelijke uitkomst. Toen bleek dat wanneer de restafvalbrengpunten zouden verdwijnen men er thuis weer een afvalcontainer bij (nr 4) zou krijgen werd weer een ander deel van de bevolking boos. Feit blijft, wanneer je niet informeert of betreft, begrijpt niemand het. Venray kreeg in 2020 op veel plaatsen nieuwe ondergrondse restafvalcontainers. Ditmaal zonder gebruiksaanwijzing. Met deze kwaliteit in de communicatie kan het de burger nauwelijks nog kwalijk genomen worden dat het systeem niet werkt. Burgers vinden wel dat er veel beter gehandhaafd moet worden op het dumpen van afval, het te vroeg of verkeerd buiten zetten. Wat opvalt; het gaat altijd over de ander, zelf doe ik het 100% goed. Ook al wordt er te weinig of slecht gecommuniceerd, moeilijk zal dit punt blijven. Misschien is het wel onmogelijk om het voor iedereen goed te doen. Vanuit die optiek kiezen gemeenten voor een zo veel als mogelijk eenvoudig systeem, dan is ook de communicatie simpeler. Een aantal gemeenten gebruikt de BuitenBeterApp, daarmee kan de burger eenvoudig fout geplaatst afval en illegale stortingen melden maar ook alle relevante informatie ophalen over het huisvuil (verzamelen en verwerken).

Kostenbesef is er bij de burger nauwelijks. Afvalverwerking is altijd te duur. “dat is gratis bij ons” heb ik meerdere malen gehoord. Ja, er zijn gemeenten die publiceren dat de afvalinzameling en verwerking gratis is. Ze melden er niet bij dat dit via een opslag in de OZB is verdisconteerd. Andere gemeenten haalden eerder het PMD afval “gratis” op maar voeren nu een prijs voor de plastic zak in. (Nijmegen). Deze zak kreeg je daar eerder gratis maar per 1-3-2020 moet er voor betaald worden. Er is niets gratis in de afvalinzameling en verwerking.

Wat opvalt; in de meeste gemeenten betaalt de vervuiler. Mensen zonder tuin (dus zonder tuinafval) betalen echter evenveel als met tuin terwijl zij nooit tuinafval aanbieden.

Meer lezen?:

1. Organisch afval? Dat kan anders. Joeri Groenewegen, Den Haag 2020
2. Bronscheiding kwalitatief beter dan nascheiding, www.hvcgroep.nl / 27-07-2020
3. Gemeenten worstelen met inzamelen: afval vooraf scheiden of toch niet? www.ad.nl / 12-06-2019
4. Waarom nog zelf plastic scheiden als machines het ook kunnen doen? www.trouw.nl / 08-01-2020
5. www.vang-hha.nl over afvalscheiding in hoogbouw
6. www.afvalonline.nl / voor een gratis wekelijks Nieuwsbulletin

Waar staat Venray op dit moment?

De gemeenteraad heeft in 2020 ingestemd met een wijziging van het systeem van inzamelen van huisvuil. Dit wordt in 2022 ingevoerd. Venray blijft bij bronscheiding, op onderdelen wijzigt de manier van inzameling.

3.

De Gemeente Venray is lid van de vereniging ASL. Daar staan nu de contracten met de afvalverwerkers op de agenda. De ASL wil op dit punt namens de aangesloten gemeenten de contractpartij worden. Op zich een goed uitgangspunt mits de gemeenteraden daarmee niet buiten spel gezet worden. Is er straks nog invloed vanuit de gemeenten op de gemaakte keuzes, de evaluaties en eventuele wijzigingen? Voordeel van ASL is dat zij alleen contracten voor ogen heeft waarin innovaties, ook binnen de contractduur, mogelijk zijn. Omdat ik zie dat er vele innovaties te verwachten zijn is het wel een vereiste dat er ook sprake is van voldoende innovatiekracht.

Het huidige systeem van afvalinzameling in Venray is samengevat:

- restafval en GFT wordt aan huis opgehaald bij de meeste laagbouw bewoners
- bewoners van een klein deel laagbouw en alle appartementen storten restafval in ondergrondse containers
- bij bewoners van appartementen wordt het GFT afval niet opgehaald
- alle bewoners kunnen, voor al hun afval, gebruik maken van een centraal milieustation
- alle bewoners kunnen alle dagen van de week PMD afval deponeren in verzamelcontainers bij supermarkten
- glas kan in glasbakken en papier wordt door verenigingen opgehaald
- grof afval wordt desgevraagd op afspraak aan huis opgehaald
- In grote lijnen kun je stellen dat de aanbieder betaalt.

Vanaf medio 2022 wijzigt het systeem, de wijzigingen zijn samengevat:

- GFT+E afval wordt wekelijks "gratis" aan huis opgehaald, ook bij de appartementen.
- Voor GFT+E komen er diverse maten containers, ook kleine, waaruit de gebruiker kan kiezen
- De verzamelcontainers voor PMD afval bij supermarkten verdwijnen
- PMD afval wordt door iedereen thuis verzameld in gratis verstrekte zakken en tweewekelijks "gratis" opgehaald

De tariefstelling wijzigt, het wordt niet goedkoper. Dat kan ook niet want afvalverwerking wordt steeds duurder. Waar hierboven "gratis" staat wordt eigenlijk bedoeld dat hiervoor een 0-tarief geldt, uiteindelijk betaal je voor het ene niets en ga je voor het andere (vast-tarief/restafval/milieustation) meer betalen. Ook in Venray zullen de tarieven in de komende jaren stijgen.

De communicatie van de Gemeente Venray over het huishoudelijk afval is onder de maat. Dat is ook toegegeven. Er is beloofd dat met de invoering van het nieuwe systeem de communicatie met de burger een boost krijgt. Ook is er een betere begeleiding van de burgers beloofd.

Het standpunt van de VVD-Venray

De VVD-Venray heeft tegen de wijziging van het huisvuil-inzamelingsstelsel gestemd. Belangrijkste overwegingen waren de gebrekkige communicatie en de verminderde service voor de klein behuiscen (vaak zonder tuin) en de appartementbewoners. Naar onze mening zou het per direct opnieuw aanpakken van de communicatie en de begeleiding een nieuw systeem vooralsnog overbodig maken. De extra tijd die zo gewonnen wordt zou benut kunnen worden om naast het vasthouden aan bronscheiding ook de mogelijkheden van nascheiding te onderzoeken. Ook zou met een vernieuwde communicatie-ronde duidelijker worden hoe de Venrayse burger denkt over met name de inzameling van PMD en GFT-E. Met alleen de VVD-Venray tegen lijkt dit allemaal nu van tafel. Maar Venray wijkt niet af van andere plaatsen waar de burgers pas van zich laten horen wanneer de wijziging in het ophaalsysteem letterlijk voor de deur staat. Nu nog kiezen voor een

4.

fundamenteel andere aanpak lijkt onmogelijk maar verfijningen aanbrengen in het beoogde systeem, zodat er werkelijk meer service wordt geboden, moet kunnen. Vanuit bovenstaande insteek heeft de VVD-Venray op 17-02-2021 conform artikel 38 schriftelijke vragen gesteld.

Reactie op de brief van 01 maart 2021 van de Gemeente Venray

De brief van de VVD-Venray van 17-02-2021 werd op 01 maart 2021 beantwoord. Aanleiding was het feit dat schrijver van deze notitie tot 2 maal toe getuige was van een storting van PMD in een container bij een supermarkt in Horst. Zou deze mogelijkheid een antwoord zijn op onze vraag of er toch verbeteringen voor kleinbehuisden/appartementbewoners mogelijk zijn? Helaas bleek dat het hier om onjuist gebruik was gegaan. Plastic hoort niet in de glascontainer. Maar ook in Horst kan de communicatie beter want de sticker op de container was zo onduidelijk geworden dat deze nauwelijks nog te lezen was.....

In de reactie van de gemeente werd verder geen enkele ruimte geboden om ook maar naar ons vraagstuk te kijken. In die zin was het een teleurstellende reactie. Maar het antwoord gaf wel een inkijk in de overwegingen die de halsstarrigheid van de gemeente in dit dossier verklaren. Er werd aangegeven dat alle in de brief genoemde referentiegemeenten precies doen wat Venray gaat doen. Met andere woorden, waar zeuren jullie over?

De genoemde 7 referentiegemeenten kennen samen 10 hoofdkernen. Reden voor de VVD-Venray om bij deze gemeenten/plaatsen op onderzoek uit te gaan. De plaatselijke VVD afdeling werden geraadpleegd. Ook werd informatie opgezocht in de gemeentelijke website, bij de afvalinzamelbedrijven en in de plaatselijke kranten.

De door ons geschetste problematiek van klein behuisden (zonder tuin) en appartementbewoners wordt meer ervaren naarmate er ook meer van deze woningtypen zijn. Je mag stellen dat, des te meer inwoners in een woonplaats, des te meer zullen kleine woningen en appartementen deel uitmaken van het woningbestand. In die zin is de keuze van de 7 referentiegemeenten bijzonder. Alleen de plaats Uden telt meer inwoners dan Venray. Daarbij komt dat ook de concentratie en het aantal appartementen een rol speelt bij de feitelijke ervaringen. Zo kent Venray buurten met een aardig stedelijk karakter en laat nu juist grotere woonplaatsen voor hun binnenstedelijk gebied wel extra service bieden voor de kleinbehuisden. Daarom nu een overzicht met gegevens:

De inwoneraantallen van de referentiegemeenten en hun grootste woonplaats(en) (CBS 1-1-2020)

Gemeente	Inwonertal	Woonplaats(en)	Inwonertal
Venray	43.706	Venray	28.640
Boekel	10.784	Boekel	09.047
Boxmeer	29.371	Boxmeer	12.563
Cuijk	25.139	Cuijk	18.187
Deurne	32.474	Deurne	24.918
Horst aan de Maas	42.407	Horst	13071
Meijerijstad	81.701	Schijndel	22.232
		St.Oedenrode	13.810
		Veghel	27.592
Uden	42.122	Uden	36.637

Alle referentiegemeenten werken met bronscheiding. De onderlinge verschillen zijn in onderstaande tabel samengebracht.

Gemeente	Wat is er anders?
Boekel	PMD wordt in zakken thuis opgehaald. Het mag ook in deze zakken aangeboden worden in de milieustraat in Haps.
Boxmeer	PMD wordt in zakken thuis opgehaald. Het mag ook in deze zakken aangeboden worden in de milieustraat in Haps.
Cuijk	PMD wordt in zakken thuis opgehaald. Het mag ook in deze zakken aangeboden worden in de milieustraat in Haps.
Deurne	PMD wordt in zakken thuis opgehaald. Voor appartementen en kleinbehuisden zijn er ondergrondse containers waar men de zakken met PMD kan afstorten. Dit werkt via de afvalpas.
Horst aan de Maas	PMD wordt in containers thuis opgehaald. Er is een keuze uit 3 maten containers. Desgewenst kan er bij een appartementencomplex een extra grote container worden geplaatst waar het PMD centraal in gestort kan worden.
Meijerijstad	PMD wordt in zakken thuis opgehaald. Het mag ook in deze zakken aangeboden worden in de milieustraten van Schijndel, St. Oedenrode en Veghel.
Uden	Eerst overal PMD in zakken, dit wordt wekelijks opgehaald. GFT+E wordt ook wekelijks opgehaald. Vanaf 2020 zijn er aanvullende voorzieningen voor hoogbouw ontwikkeld samen met de bewoners. Er is meer maatwerk mogelijk in de hoogbouw zoals een gezamenlijke container voor GFT+E. Er is aparte begeleiding voor de VvE's.

Naast genoemde referentiegemeenten hebben wij ook geïnventariseerd hoe elders het PMD wordt ingezameld

Gemeente	Wat is er anders?
Breda	Zakken of huiscontainers met PMD worden thuis opgehaald; zakken met PMD mogen ook in buurtcontainers afgestort worden.
Eindhoven	Alle PMD in zakken in ondergrondse containers.
Helmond	Werkt met zakken PMD maar sommige hoogbouwcomplexen hebben centrale verzamelcontainers voor PMD.
Mook&Middelaar	Desgewenst kan er een grote container voor PMD bij de appartementencomplexen geplaatst worden.
Venlo	Bij alle hoogbouw en in de binnenstad; ondergrondse containers voor restafval, PMD en GFT / alles te bedienen via afvalpas
Weert	Nascheiding + als extra nog overal ondergrondse containers voor glas en PMD

6.

Conclusie

Afgaand op bovenstaande gegevens blijkt dat extra voorzieningen voor kleinbehuisden (zonder tuin) en appartementen zeker niet ongewoon zijn. Naarmate de omvang of dichtheid van de bebouwing stijgt zijn er eerder extra mogelijkheden geschapen die per saldo meer service bieden. Gemeenten die dit eerder onvoldoende aandacht gaven komen later op deze tekortkoming terug (Uden) of accepteren een extra afgiftepunt op het milieustation (Land van Cuijk).

In tegenstelling tot hetgeen de Gemeente Venray stelt in haar antwoord van 1 maart 2021 bieden juist alle referentiegemeenten tenminste één extra mogelijkheid voor PMD inzameling, in een aantal gemeenten juist alleen voor hoogbouw en kleinbehuisden.

Alleen de mogelijkheid om PMD af te geven bij het milieustation is m.i. veel te karig en past meer bij een gemeente met relatief weinig hoogbouw maar dan nog. Wat mij betreft is er ruimte om opnieuw aandacht voor deze kwestie te vragen.

Tenslotte kan in de Gemeente Venray het tuinafval tegen 0 tarief worden aangeboden. Het wordt opgehaald of kan dagelijks afgegeven worden bij het milieustation. Inwoners van huizen zonder tuin zoals appartementen maken van deze "gratis" service geen gebruik. Zou hen in plaats hiervan niet een extra service m.b.t. het PMD afval kunnen worden geboden?

Vervolgstappen

Deze notitie is aangeboden aan de steunfractie van de VVD-Venray met de vraag om er binnen de fractie conclusies aan te verbinden en de vervolgstappen te bepalen.

De steunfractie heeft ingestemd met de inhoud van de notitie en zal vervolgstappen zetten o.a. door de bevindingen in deze notitie te publiceren en door deze bevindingen te gebruiken in toekomstig overleg binnen de Gemeente Venray. Per saldo draait het er om dat de vragen van de VVD-Venray serieus worden genomen. Daarnaast vindt de VVD-Venray dat in het toekomstig huisafvalinzamelingsysteem een passende oplossing moet worden geboden voor de kleinbehuisden (zonder tuin) en appartementbewoners.

Theo Swinkels
Lid steunfractie VVD-Venray
14-04-2021